

ביצה יב: (9 שורות מלמטה) עד יד. (משנה)

ביאורים

חיוב הפרשת תרומות ומעשרות:
מהתורה פירות חייבים בתרומות ומעשרות רק **כשנגמרה מלאכתם** (עשיית כרי בחיטים, עשיית יין בענבים העומדים לכך וכיו"ב). עד אז מהתורה מותר לאכול את הפירות בכל דרך שהיא.
חכמים תיקנו לאסור אכילת קבע גם לפני גמר המלאכה, והתירו לאכול מהפירות רק **אכילת עראי**
מלילת מלילות - ניתן להוציא את הגרעינים מתוך השיבולת או ע"י **קילוף** (וכך עושים לרוב בשעורים) או בפעולה דו שלבית של **מלילה** (מיעוד) ואחר כך **ניפוח** (הפרחה באויר כך שהפסולת תרד וישארו הגרעינים) (כך עושים לרוב בחיטים)

ברייתא

הכניס שיבולים לביתו כדי לאוכלן מעט מעט במלילה:

רבי: חייב בתרומה.

ריב"ז: פטור מתרומה.

קטניות (שהכניסן לביתו כדי לאוכלן מעט מעט במלילה):

לישנא א' (של אביי):

לכולם: חייב בהפרשת תרומה.
 (הרבה אנשים נוהגין כך ולכן זה נחשב לגמר מלאכתן)

לישנא ב' (של אביי):

לכולם: פטור מהפרשת תרומה.
 (אף אחד לא נוהגים כך ולכן לא נחשב לגמר מלאכתן)

רבא: מותר למלול מלילות ולפרך קטניות ביו"ט.

לפי כולם יש מצב שבו יפרישו תרומה ביו"ט

לרבי: כל המולל מלילות ביו"ט

ולריב"ז: המכניס מלילות כדי לעשות מהן

עיסה ושינה את דעתו.

המשנה (יב:) שקבעה שאין מצב של הפרשת תרומה ביו"ט לא התייחסה למקרים חריגים אלו.

רבא: משום קנס, בגלל ששינה את הסדר. (ר' רש"י)
ברייתא: כי דין תרומת מעשר כדין תרומה גדולה.

ובתנאי שלקח לפני המירוח,
 אם לקח אחרי המירוח - חייב בתרומה.

פסוק אחד אומר **'והראיתם מן... מצר מן המצר'** (משמע שמפרישים רק תרומת מעשר)
 פסוק שני אומר **'מכל מצרותיכם תראו את תרומת ה'** (משמע שמפרישים גם תרומה גדולה)
 לקח לפני הדיגון מפריש רק תרומת מעשר, לקח אחרי הדיגון מפריש גם תרומה גדולה

לוי שלקח מעשר ראשון - לפני שהופרשה תרומה גדולה:

1. לפני שיפריש תרומת מעשר חייב להכשיר אותם לאכילה (=גורן).
2. עד שיפריש תרומת מעשר אסור באכילת עראי (כדין טבל).
3. פטור מלהפריש תרומה גדולה מהחלק שלקח.

הפרשת תרומת מעשר

הדעה המקובלת: נלקחת במדידה (כדין מעשר)

אבא אלעזר בן גימל: נלקחת באומד. (כדין תרומה גדולה)

משנה מעשרות

המקלף שעורים כדי לאוכלן:

כשמקלף אחת ואוכל - פטור ממעשר (נחשב אכילת עראי).

כשמקלף ונותן לתוך ידו - חייב במעשר (נחשב לאכילת קבע).

המולל מלילות של חטים:

כשנופח מעט ואוכל - פטור ממעשר (כי נחשב לאכילת עראי).

כשנופח ונותן לתוך חיקו - חייב במעשר (כי נחשב לאכילת קבע).

בשבת אין בכך בעיה של דין 'מפרק', כי לא נחשב
'למלאכת מחשבת', (ולכן בשבת מותר לקלף כמות גדולה)

וכך גם לגבי דין 'מפרק' בשבת.
(נופח מעט ואכל - אין בכך מפרק ומותר,
נופח ונותן לתוך חיקו - יש בכך משום מפרק ואסור)